

הנחיות פרקליט המדינה	הנחיית פרקליט המדינה מספר 5.15 - הגשת ראיות חסויות בהליך המעצר עד תום ההליכים
21 יוני, 2007	עדכון אחרון: כה' תשרי ה'תשע"ח, 18 אוקטובר 2017

5.15 – הגשת ראיות חסויות בהליך המעצר עד תום ההליכים

עניינה של הנחיה זו בהתוויית מדיניות התביעה בעניין הגשתן של ראיות חסויות לעיונו של בית המשפט בלבד בשלב הדיון בבקשה למעצר עד תום ההליכים.

א. המסגרת הנורמטיבית:

1. סעיף 21 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו – 1996 (להלן: **החוק**), שעניינו "מעצר לאחר הגשת כתב אישום" מקנה לבית המשפט שבפניו הוגש כתב האישום סמכות לצוות על מעצרו של נאשם עד תום ההליכים, בהתקיים "ראיות לכאורה" ועילת מעצר המנויה בחוק.

סעיף 21(ב) לחוק קובע:

"בית המשפט לא ייתן צו מעצר לפי סעיף קטן (א), אלא אם כן נוכח, לאחר ששמע את הצדדים, שיש ראיות לכאורה להוכחת האשמה, ולעניין סעיף קטן (א)(1), לא יצווה בית המשפט כאמור, אלא אם כן נתקיימו גם אלה: ..."

ב. מהותן של "ראיות חסויות":

2. "ראיה חסויה" לעניין הנחיה זו, הינה ראיה לגביה עתידה להתבקש, נתבקשה או הוצאה תעודת חסיון לפי סעיפים 44 ו-45 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א – 1971; או ראיה שאינה מהווה חומר חקירה על פי סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב – 1982 ומהווה, בין היתר, אחת מאלו:

- (1) ראיה שחשיפתה עלולה לפגוע באינטרס ציבורי ניכר;
- (2) ראיה שחשיפתה עלולה להביא לפגיעה בביטחונו של אדם, ציבור או המדינה;
- (3) ראיה שחשיפתה עלולה לסכל פעילות אכיפתית עתידית נגד אדם או לפגוע בה;

- (4) ראייה שחשיפתה עשויה לסכל את מניעתן של עבירות עתידיות¹;
3. תובע לא יבקש להציג בפני בית המשפט ראייה חסויה כאמור בסעיף 2 לעיל, אלא באישור של פרקליט המחוז או משנהו או ראש יחידת תביעות או משנהו.
- ג. הגשת ראיות חסויות לצורך ביסוס קיומן של "ראיות לכאורה";
4. "ראיות לכאורה" בהליך של מעצר עד תום ההליכים הן ראיות גולמיות אשר קיים סיכוי סביר כי עיבודן במהלך המשפט יבסס את אשמת הנאשם מעבר לכל ספק סביר².
5. לפיכך, ראיות שבשל היותן חסויות לא יעשה בהן שימוש בהליך העיקרי לצורך הוכחת האשמה, אינן נכללות בגדרי ה"ראיות לכאורה".
6. תובע לא יבקש להגיש לבית המשפט הדין בהליך מעצר עד תום ההליכים ראייה חסויה לצורך בחינת קיומן של "ראיות לכאורה"³. זאת, להוציא כאשר מדובר בראיה המצויה בחסיון זמני ועתידה להוות חומר חקירה גלוי וקביל במהלך המשפט, ובאישור פרקליט מחוז או ראש יחידת תביעות.
- ד. הצגת ראיות חסויות לצורך ביסוס קיומה של עילת מעצר או לצורך בחינת טיבה של חלופת מעצר;
7. ככל שברי כי די בחומר הגלוי לבסס את עילת המעצר, יש להימנע ככל הניתן מהגשת חומר חסוי מאחר שמהלך חריג זה סוטה מעקרונות היסוד של ההליך הפלילי.
8. עם זאת, תובע רשאי, בנסיבות המתאימות, שבהן לדעתו נדרש הדבר, להגיש ראיות חסויות לעיונו של בית המשפט בלבד, לצורך הוכחת עילת המעצר או לצורך בחינת חלופה מוצעת. עמד על כך בית המשפט העליון:

¹ בש"פ 5179/14 אדיר כהן נ' מדינת ישראל, פס" 13 (פורסם בנבו, 27.8.2014).

² בש"פ 8087/95 שלמה זאדה נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(2) 133, פס" 12 (1996).

³ בש"פ 6184/10 מדינת ישראל נ' דוד אברהם, פסקה יא' והאזכורים המובאים שם (פורסם בנבו, 31.8.2010).

"בפסיקה נקבע כי במקרים חריגים בהם תחושת הצדק מחייבת זאת, רשאי בית המשפט לעיין בחומר במעמד צד אחד גם בהליכי מעצר עד תום ההליכים (ראו: בש"פ 597/93 מדינת ישראל נ' אבוטבול, פ"ד מז(1) 340 (1993)). כך, לדוגמה, כאשר יש ברשות המדינה חומר רלוונטי לשאלת המשך מעצרו של הנאשם, כגון חומר ממנו עולה כי הנאשם מתעתד לברוח מהארץ או שהנאשם פועל כדי לשבש הליכי משפט או שהוא ממשיך לבצע או לתכנן עבירות נוספות מתוך תא המעצר. באותם מקרים בהם לא ניתן לגלות לנאשם את המידע, מנימוקים שונים כגון אי חשיפת מקורות מודיעיניים או כדי שלא לסכל חקירה, רשאי בית המשפט להידרש לאותו מידע במעמד צד אחד"⁴.

9. בקשת תובע להגשת "ראיה חסויה" לצורך הוכחת עילת המעצר או לצורך בחינת חלופת מעצר, תעשה במקרים חריגים⁵ באישור פרקליט מחוז או משנהו או ראש יחידת תביעות או משנהו, כאשר מתקיימים כל התנאים הבאים:

(1) יש בראיה החסויה כדי להשליך באופן ממשי על תוצאת ההליך - כדוגמת מידע על כוונה של הנאשם להימלט מן הארץ או מעשי הכנה לכך; מידע על כך שהנאשם מצטייד בנשק ו/או שיש בכוונתו לפגוע באדם; מידע הרלוונטי לצורך בחינת כשירותו של ערב – המלמד למשל כי מדובר בעבריין או במי שנגדו מתנהלת חקירה סמויה; וכדומה;

(2) קיימת מניעה שבדין למסור את הראיה לנאשם או לסניגורו או קיים אינטרס ציבורי משמעותי שלא לעשות כן;

(3) מדובר בראיה חסויה אמינה;

10. מצא תובע כי קמה הצדקה לבקש הגשת ראיה חסויה בהליך של מעצר עד תום ההליכים, יבקש מבית המשפט למסור הראיה ולטעון טענותיו לגביה במעמד צד אחד.

11. במקרים בהם נסיבות העניין והאינטרס הציבורי מאפשרים ליתן בידי הנאשם או סניגורו תיאור מסוים וחלקי של הראיה החסויה מבלי לפגוע במטרות החיסיון, תימסר לנאשם או סניגורו פראפרזה של החלק הניתן לחשיפה.

⁴ בש"פ 58/10 מדינת ישראל נ' פלוני (פורסם בנבו, 08.01.2010). כן ראה עוד, בש"פ 503/08 מדינת ישראל נ' משה ביבי, פס' 8 והאזכורים המובאים שם (פורסם בנבו, 16.1.2008).

⁵ בש"פ 58/10 מדינת ישראל נ' פלוני, פס' 4 (פורסם בנבו, 8.1.2010).

ה. בקשת נאשם או בא כוחו להציג ראיה במעמד צד אחד:

12. על פי הפסיקה, בנסיבות מסוימות רשאי בית המשפט להתיר לסניגור להציג ראיה במעמד צד אחד, הן בשאלת קיומן של "ראיות לכאורה" והן לעניין עילת המעצר:

"... אין זה רצוי, שבית המשפט ירשה לאחד הצדדים להגיש לו חומר, שלצד השני נמנעת הגישה אליו, לכן אין להרבות בשימוש בפרוצדורה זו. אך ישנם מקרים בהם תחושת הצדק מחייבת יישומה של אפשרות נהלית זאת. כבר קבעתי במספר החלטות בעבר, ששימוש בדרך זו אינו מוגבל להגשת חומר על ידי התביעה, ללא שיתוף הסניגוריה במידע האמור, אלא ניתן להפעילה במקרים ראויים גם לטובת הסניגוריה. זאת כאשר מבקשת היא להביא לידיעת השופט מידע מסוים, בקשר לבקשת הנאשם להשתחרר בערובה, מידע שאין היא רוצה להביאו באותו שלב לידיעת התביעה, על מנת לא לאבד את גורם ההפתעה כלפי התביעה ועדיה בבוא מועד ...

כאן יש להבדיל, לטובת הסניגוריה דווקא: בו בזמן שהתביעה חייבת לגלות להגנה את כל קלפיה בעת הגשת כתב האישום ולמסור לה לעיון את כל הראיות שהיא מתכוונת להסתמך עליהן במשפט... הרי יכולה הסניגוריה לבקש משופט, אשר דן בבקשת הנאשם לשחרור בערובה, לעיין בחומר "חסוי" כלפי התביעה, אף כאשר המדובר בראיות המתייחסות לאישומים נושא המשפט".⁶

13. עמדת התביעה היא כי ראוי שמקרים בהם יותר לנאשם או סניגורו להגיש לבית המשפט ראיה במעמד צד אחד, יהיו חריגים.

14. הותר לנאשם או סניגורו להציג ראיה במעמד צד אחד, יסב התובע את תשומת ליבו של בית המשפט לכך שלא ניתנה לתביעה האפשרות להתייחס למידע זה, ויבקש כי עניין זה יילקח בחשבון בעת מתן משקל לראיה שהובאה בפניו.

⁶ בשי"פ 597/93 מדינת ישראל נ' צ'רלי אבוטבול, פ"ד מז(1) 340, פסי' 4 (1993).